

עח

תפלה בצבור על חשבון שעות העבודה

הנני מאשר קבלת מכתבו מיום א' דר"ח שבט תשד"מ, בשאלתו אודות מנהל מחלקה גדולה במשרד ממשלתי הטרוד מאד בעבודתו וכו' ולפעמים נאלץ להשאר בעבודה עד הלילה ואינו מספיק לתפוס מנין למנחה וכו' ועתה הוא בתוך שנה ורצונו לדעת אם מותר לו לקיים תפלת מנחה עם העובדים בשעות העבודה.

לכאורה, הלכה זאת פשוטה היא, וכבר פסק מרן בשו"ע (או"ח סימן ק"י סעיף ב') בדין הפועלים, דהאידנא אין דרך להקפיד ומסתמא אדעתא דהכי שוכרים אותם שיתפללו י"ח. וי"ח לאודוקא שכן בבית-יוסף כתב, דהאידנא אדעתא דהכי שוכרים פועלים שיהיו קורין ומתפללים כשאר כל אדם. והמשנה-ברורה (שם ס"ג י"ב) הביא בשם לחם-חמודות דהוא הדין שמותרים לילך לבית כנסת להתפלל בעשרה. והמגן-אברהם כתב שזה דוקא במקום שאין דרך בעלי-בתים להקפיד בכך.

ולפי זה פשוט לכאורה שמותר לאותו מנהל מחלקה להתפלל תפלת מנחה עם מנין עובדים בשעת העבודה, שאין דרך בעלי בתים להקפיד על כך.

אלא שנראה לי שכל זה היה דוקא בזמנם, שהפועלים היו נשכרים לעבודתם מזריחת השמש עד צאת הכוכבים כדין תורה, כמבואר בגמרא (בבא מציעא פג:) ובטור ושו"ע (חושן המשפט סימן של"א), פרט למקומות שנהגו אחרת כמבואר שם. ולכן זמן שתי תפלות, שחרית ומנחה היו בשעת העבודה, שאף כי העבודה החלה בזריחת השמש, הפועלים יצאו לדרכם לעבודה לפני כן. ולכן, אמרו שאין

דרך בעלי בתים להקפיד על פועליהם, אבל אם יש לפועלים שהות להתפלל על חשבון זמנם, שחרית לפני העבודה, ומנחה לאחריה, אין שום סברא שיותרו בעלי-הבית על זמן עבודתם.

(מטעם זה עתה בחורף שהפועלים משכימים לצאת מביתם מוקדם, ואין להם שום אפשרות להתפלל לפני צאתם לעבודה, יעצתי לכמה פועלים שיקחו אתם תפלין למקום העבודה ויבקשו רשות להתפלל לפני ההפסקה לארוחת הבוקר. ובשרוני שאכן ניתנה להם רשות זאת ויש מקומות שאף ארגנו מנין ליוצר וי"ח, ואשריהם ישראל. ועל כגון זה שאין אפשרות אחרת נאמר בהלכה שאין בעלי-בתים מקפידים בכך).

מעתה, לגבי שאלתך, הלא יש אפשרות לאותו מנהל מחלקה לארגן מנין במקום העבודה בשעת הפסקת הצהרים, או בסוף שעות העבודה אם הפקידים מסיימים עבודתם לפני עבור שעת המנחה. אך אם אמנם אין שום אפשרות כנ"ל, פשוט שמותר לקיים תפלת מנחה בתוך שעות העבודה, ואין דרך בעלי-בתים להקפיד בכך.